

УДК 330.131.7:631.11

© 2010

*О.М. Кобилянська**Національний
університет біоресурсів
і природокористування
України*** Науковий керівник —
кандидат економічних наук
М.М. Куласць.*

НАПРЯМИ ПОНИЖЕННЯ РИЗИКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ*

**Ефективність господарювання
сільськогосподарських підприємств визначається
їхньою здатністю швидко адаптовуватися до змін
зовнішнього і внутрішнього середовища,
спроможністю своєчасно коригувати цілі,
завдання та засоби їх досягнення, виявляти
ризики та мінімізувати втрати, спричинені ними.**

Результативність діяльності сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від прийнятої концепції управління ризиками. Бажання уникнути ризиків або мінімізувати їх — явище природне, проте розв'язання цієї проблеми ускладнюється прямою залежністю ризику і доходу. Вищий ступінь ризику надає потенційні можливості одержання підвищеного доходу, але не виключає можливості додаткових втрат у випадку настання ризикової події. Мінімізація рівня ризику дає змогу отримати невисокий, але стабільний дохід. Отже, балансування між прибутковістю й ризиком розглядається як одне з важливих і складних завдань, які постають перед керівництвом кожного суб'єкта господарської діяльності.

Питання сутності ризиків, їхньої класифікації, мінімізації рівня втрат, які виникають як результат прийняття ризикового рішення, розглядаються у працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема, В. Г. Андрійчука, І. Т. Балабанова, І. А. Брижана, В. В. Вітлінського, Л. В. Временка, С. М. Ілляшенка, А. П. Минки, С. І. Наконечного, В. В. Чепурка, Д. А. Штефаніча. Однак, і недостатньо уваги в цих дослідженнях приділено розгляду основних напрямів пониження ризиковості виробництва сільськогосподарської продукції.

Мета дослідження — обґрунтування основних напрямів пониження негативного впливу ризиків на результати діяльності сільськогосподарських підприємств та мінімізація втрат, які виникають у результаті прийняття ризикового управлінського рішення.

Результати досліджень. З переходом сільськогосподарських підприємств України до нових умов господарювання, з формуванням нових стратегій товаровиробників, орієнтованих на економіку ринкового типу, стає необхідним пошук ефективних механізмів пониження ризиковості виробничо-комерційної діяльності господарських структур. Уникнути невизначеності та ризику в діяльності аграрних підприємств, успіх яких значною мірою залежить від природно-кліматичних, економічних умов, цінової політики держави, попиту на сільськогосподарсь-

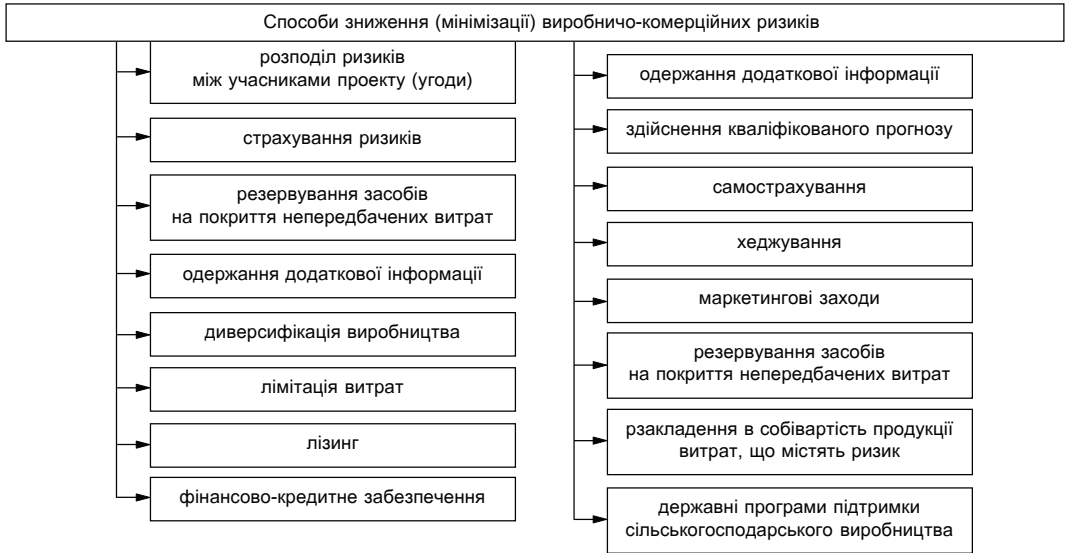
ку продукцію неможливо. Тому завдання економістів, менеджерів і керівників підприємств полягає в тому, щоб враховувати ризики при формуванні системи виробничих і фінансових планів, при ухваленні рішень, пов'язаних з підвищенням ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Це дасть змогу не лише зменшити ймовірність та розмір можливих збитків, а й створити умови для одержання найкращих економічних результатів.

Спектр ризиків досить широкий. Але працюють товаровиробники в умовах конкретних ризиків, які необхідно своєчасно виявляти, аналізувати їхні джерела, визначати ймовірність і час настання будь-якого типу ризиків для виконання відповідних профілактичних і управлінських заходів.

Для прийняття рішення щодо вибору методу зниження ризиків на практиці необхідно дати оцінку основним чинникам, які визначатимуть ситуацію, що склалась. На думку багатьох економістів, менеджерів слід звертати увагу на структуру і рівень можливих втрат, ймовірність втрат, фінансовий стан підприємства, величину (розмір) підприємства, схильність менеджерів (підприємців) до ризику, сферу діяльності підприємства. Щодо окремих чинників, то фінансовий стан підприємства — це комплексне явище, яке характеризується системою відносних і абсолютних показників з наявності, розміщення і використання фінансових ресурсів організації. Від показників фінансового аналізу діяльності підприємства залежить вибір методів і шляхів мінімізації ризиків [3].

Поведінка керівників (менеджерів) підприємств у ситуації ризику значною мірою визначається їхньою схильністю до ризику.

Способи зниження (мінімізації) ризиків знайшли відображення в наукових публікаціях [1—4]: розподіл ризиків між учасниками проекту (угоди); страхування ризиків; резервування засобів на покриття непередбачених витрат; диверсифікація виробництва; лімітація витрат; лізинг сільськогосподарської техніки та устаткування; фінансово-кредитне забезпечення; одержання додаткової інформації; здійснення

Напрями мінімізації негативного впливу виробничо-комерційних ризиків на результати діяльності підприємств.

кваліфікованого прогнозу; самострахування; хеджування; маркетингові заходи; закладення в собівартість продукції витрат, що містять ризик; державні програми підтримки сільськогосподарського виробництва тощо (рисунком). Їхнє використання сільськогосподарськими підприємствами виправдано, оскільки вони спрямовані на зниження негативної дії ризикових випадків на результати виробничо-фінансової діяльності.

Чинники ризиків за можливістю впливу на них економічного суб'єкта можна поділити на 3 групи: нерегульовані; слаборегульовані; умовно регульовані.

До нерегульованих віднесено зовнішні чинники, що віддзеркалюють природне і соціально-економічне середовище функціонування

сільськогосподарського підприємства (нормативно-правова база, погодні умови, соціально-політична та соціально-демографічна ситуація, рівень підприємницької активності, стан споживчого ринку, купівельна спроможність гривні, рівень життя населення), до слаборегульованих — решта всіх зовнішніх чинників. Внутрішнє середовище підприємства більшою мірою піддається управлінню, проте й тут неможливо повністю виключити елемент невизначеності, адже внутрішні чинники ризиків визначаються як умовно-регульовані.

Вибір способу пониження ризиковості завжди характеризується значним рівнем невизначеності і його успіх залежить від урахування чинників, що впливають на конкретну ризикову ситуацію.

Висновки

Заходи щодо пониження ризиковості (управління ризиками) не забезпечують повного врахування чинника ризику, але створюють

можливості для зниження ступеня ризику й підвищення ефективності системи управління підприємством.

Бібліографія

1. Балабанов И.Т. Риск-менеджмент/Балабанов И.Т. — М.: Финансы и статистика, 1996. — 192 с.
2. Вітлінський В.В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком/В.В. Вітлінський, П.І. Верченко. — К.: КНЕУ, 2000. — 292 с.
3. Лисицина Е.В. Технология риск-менеджмен-

та/Е.В. Лисицина, Г.С. Токаренко/Управление риском. — № 1. — С. 11—14.

4. Чепурко В.В. Экономический риск аграрного производства: теория, методы оценки, управление/В.В. Чепурно. — Симферополь: Таврия, 2000. — 308 с.